

T.C.
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Sayı :30824082-610 - 12288403
Konu :Yazılı Soru Önergeleri

17 Nisan 2025

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Milletvekillerimiz tarafından Bakanlığımıza yöneltilen ve ilişik listede; TBMM Esas numaraları ve konuları belirtilen yazılı soru önergeleri incelenmiş olup, söz konusu önergelerde yer alan hususlara ilişkin cevaplarımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Murat KURUM
Bakan

EK:
-Dosya (1 Takım)

**MUĞLA MİLLETVEKİLİ
SAYIN GİZEM ÖZCAN'IN
TBMM 7/22232 ESAS SAYILI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE
İLİŞKİN SORULAR VE CEVAPLARI**

SORULAR

Muğla İli, Bodrum ilçesi, Turgutreis Mahallesi, 370 ada 10 parsel numaralı 3.047,02 metrekarelik arazide Sahil Güvenlik Komutanlığı Turgutreis Karakol Binası ve liman inşaatı çalışmalarına başlamıştır. Projenin tamamı 141.319,18 metrekare yüzölçümüne sahip olacaktır. Daha önce, Bakanlığınızın Bodrum Belediye Başkanlığı'na gönderdiği 28.08.2019 tarihli yazısı ile Bodrum Turgutreis Mahallesi, "Sahil Güvenlik Liman" Amaçlı 1/5000 ölçekli Nazım İmar Planı ve 1/1000 ölçekli Uygulama İmar Planı teklifinin, Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı 1 No.lu Kararnamesinin 102 (j) maddesi ile 3621 sayılı Kıyı Kanunu'nun 7. maddesi uyarınca onaylandığı belirtilmektedir. Bundan önce de proje ile ilgili Bakanlığınız tarafından 03.05.2017 tarihinde "ÇED Yönetmeliği hükümlerinin uygulanmasına gerek bulunmadığına" dair görüş verilmiştir.

Sahil güvenlik için tespit edilen yerin Bodrum'un ekosistemi, turizmi ve vatandaşların sağlığı açısından doğru olmadığı, yerel yönetimler, bölgedeki vatandaşlar, esnaf, turizmciler ve ilgili STK'lar tarafından kamuoyuna defalarca açıklanmıştır. Limanın deniz hayatına zarar vereceği, çevresel kirlilik yaratacağı, doğa, yaban hayat ve biyolojik çeşitliliğin korunmasıyla ilgili uluslararası sözleşmelere aykırı olduğu ortadadır. Ayrıca liman, merkezdeki ücretsiz halk plajını da yok edecektir. Bu nedenle sahil güvenlik limanının yeri değiştirilmelidir.

Diğer önemli husus, 2019 yılında yerel yönetim tarafından açılan davaya dair Danıştay'ın kararını vermemiş olmasına karşın limanın ihalesinin tamamlanarak, ihaleyi kazanan firmanın sahilde inşaatı başlamasıdır. Buna karşı bölgede yurttaşlar tarafından geniş çaplı eylemler düzenlenmektedir.

Bu bağlamda;

1-Bu projenin çevresel değerlere, şehircilik ilkelerine, planlama esaslarına ve kamu yararına uygun ve uygulanabilir olduğunu düşünüyor musunuz?

2-Proje, her ne kadar askeri olsa da bir liman niteliği taşımaktadır. Liman projeleri ile ilgili ÇED süreçlerinin yürütülmesi gerektiği açıktır. Neden ÇED süreci yürütülmemiştir?

3-ÇED ve SED (Sağlık Etki Değerlendirme) yapılmadan böylesi bir projenin inşaatına başlamanın geri dönülmez çevresel ve hukuki zararlara neden olacağı açık değil midir?

4-Proje alanında, Akdeniz'e özgü bir tür deniz çayırına yani Posidoniaoceanica'ya rastlanmıştır. Tarım ve Orman Bakanlığı'ndan (Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü), Muğla Valiliği'nden (İl Tarım ve Orman Müdürlüğü), Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü'nden, Çevresel Etki Değerlendirmesi İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü'nden, mutlak koruma altına alınan habitat ve/veya deniz florası ve faunasının olumsuz etkilenip etkilenmeyeceğine dair görüş alınmış mıdır?

5-CarettaCaretta'ların Turgutreis sahillerinde yumurtladığı ve sonrasında da denizle buluştuğu bilinmektedir. CarettaCaretta'ların doğal yaşam alanı olan bu bölge için ne gibi önlemler alınmıştır?

6-Limanı kullanacak deniz araçlarının (Sahil Güvenlik Botları ve Tekneleri) oluşturacakları gürültünün deniz altı canlı yaşamına zarar vermemesi için ne gibi önlemler alınmıştır?

7-Yapılması planlanan limanın, ülkemizin de taraf olduğu doğa, yaban hayat ve biyolojik çeşitliliğin korunmasıyla ilgili şu uluslararası sözleşmelere: a) Avrupa Yaban Hayatı Koruma Sözleşmesi (Bern), b) Akdeniz'in Deniz Kirliliğine Karşı Korunması Sözleşmesi (Barselona), c) Biyolojik Çeşitliliğin Korunması Sözleşmesi, d) Nesli Tehlike Altında Olan Flora ve Faunanın Uluslararası Ticaretini Önleme Sözleşmesi (CITIES), e) Peyzaj Sözleşmesi aykırı olduğunu düşünüyor musunuz?

8-Bu tesisin Turgutreis gibi yapılaşmanın, yoğunluğun ve nüfusun çok olduğu bir turizm, merkezinde yapılması doğru mudur? Yapılmak istenen tesisin bulunduğu alanda kıyı yapılarının yoğunluğu göz önünde bulundurulmuş mudur? Bu aynı zamanda, sahil güvenlik limanı için de bir güvenlik sorunu teşkil etmeyecek midir?

9-Alanda mevcut marina, balıkçı barınağı, halkın denize girme ve güneşlenme iskeleleri, kumsal alanlar ve yoğun deniz trafiği dikkate alınmış mıdır?

10-Sahil güvenlik limanının bölge turizmini olumsuz etkileyeceği açıktır. Bu etkilere dair bir analiz raporu hazırlanmış mıdır? Hazırlanmışsa neden kamuoyu ile paylaşılmamıştır?

11-Şayet sahil güvenlik limanının bu bölgede yapılmasının gerekçesi milli güvenlik ise bölgedeki marinayı kamulaştırma yoluna neden gidilmemiştir?

12-Sahil güvenlik limanı için Turgutreis'in merkezi yerine, alternatif bir yer bulunarak, şehir merkezlerinin dışına çıkarılması yönünde bir çalışmanız var mıdır?

CEVAP

Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı 1 no'lu Kararnamesinin 102 (j) maddesi ile 3621 sayılı Kıyı Kanununun 7. maddesi uyarınca onaylanan Muğla İli, Bodrum İlçesi, Turgutreis Mahallesi, 'Sahil Güvenlik Limanı' Amaçlı 1/5000 ölçekli Nazım İmar Planı ve 1/1000 ölçekli Uygulama İmar Planına yapılan itirazların değerlendirilmesi sonucunda söz konusu itirazlar uygun görülmemiş olup bahse konu planın kesinleştirildiği ve planlara ilişkin uygulamaya dair işlemlere başlanabileceği hususu 02.11.2021 tarihli ve 2104345 sayılı yazımız ile ilgili kurum ve kuruluşlara bildirilmiştir.

1, 8, 9, 10, 11, 12-Söz konusu planlama alanı 'Aydın-Muğla-Denizli Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı'nın N18 no'lu paftasında kalmaktadır. N18 no'lu paftayı da kapsayan alanda "Aydın-Muğla-Denizli Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı Değişikliği" mülga 644 Sayılı Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 7.maddesi uyarınca Bakanlığımızca 26.12.2016 tarihinde onaylanmıştır. Onaylı 1/100.000 ölçekli Çevre Düzeni Planında planlama alanının kara tarafı "Turizm Tesis Alanı" kullanımında kalmakla birlikte deniz tarafında "Liman/Liman Gerisi Alan" lejanti bulunmaktadır.

Mekânsal Planlar Yapım Yönetmeliğinin "Tanımlar" başlıklı 4. maddesinde de tanımlandığı üzere 1/100.000 ölçekli çevre düzeni planları; sektörlere ilişkin genel arazi kullanım kararlarını, 1/25.000 ölçekli nazım imar planları ise çevre düzeni planının genel ilke, hedef ve kararlarına uygun olarak arazi parçalarının genel kullanım biçimlerini belirlerken, 1/5000 ve 1/1000 ölçekli imar planları ile uygulama etapları ve uygulamaya ilişkin kararlar belirlenmektedir. Aynı Yönetmeliğin 7. maddesi ile genel planlama esasları ortaya konulmuş olup "(ç) Üst kademe

planlar, alt kademesindeki planlara mekânsal nitelikte hedef koyan, yol gösteren ve ilke belirleyen plandır. (d) Mekânsal strateji planları, çevre düzeni planları ile nazım imar planları üzerinden ölçü alınarak uygulama yapılamaz." hükümleri yer almaktadır. Dolayısıyla noktasal gösterimin mümkün olmadığı 1/100.000 ölçekli çevre düzeni planında gösterilen liman lejantı, söz konusu alanda alt ölçeklerde uygun yerlere liman yapılabileceği anlamı taşımaktadır. Diğer taraftan Muğla İli, 1/25.000 ölçekli Nazım İmar Planı Revizyonu Muğla Büyükşehir Belediyesince onaylanmış olup Muğla Büyükşehir Belediye Başkanlığınca söz konusu plana ilişkin olarak kurum görüşlerinin bildirildiği 01.03.2019 tarih ve E.1665/4387 sayılı yazılarında üst ölçekli plana uyumsuzluk olduğu yönünde herhangi bir görüş de beyan edilmemiştir.

Planlama alanı geri sahasında Belediyesince 05.06.1989 tarihinde onaylanan plandan gelen konaklama tesis alanı kullanımları bulunmakla birlikte Bakanlığımızca onaylanarak 21.05.2018 tarihinde dağıtımı yapılan plana konu alanda "Sahil Güvenlik Komutanlığı Alanı" kullanım kararı yer almaktadır. Bu alanda Sahil Güvenlik Komutanlığınca karakol binası yapılacak olup bu kullanım ile "Sahil Güvenlik Limanı" kullanımı bütünlük arz etmektedir. Ayrıca Muğla Büyükşehir Belediye Başkanlığının söz konusu plana ilişkin olarak görüş bildirilen 01.03.2019 tarih ve E.1665/4387 sayılı yazısında geri sahadaki alan kullanımları ile ilgili olarak itiraz ya da aykırılık yönünde herhangi bir husus veya değerlendirme yer almamaktadır.

3194 sayılı İmar Kanunu'nun İstisnalar başlıklı 4. maddesinde; "2634 sayılı Turizmi Teşvik Kanunu, 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu, bu Kanunun ilgili maddelerine uyulmak kaydı ile 2960 sayılı İstanbul Boğaziçi Kanunu ve 3030 sayılı Büyük Şehir Belediyelerinin Yönetimi Hakkında Kanun ile diğer özel kanunlar ile belirlenen veya belirlenecek olan yerlerde, bu Kanunun özel kanunlara aykırı olmayan hükümleri uygulanır. (Değişik ikinci fıkra: 31/10/2016-KHK-678/6 md., Aynen kabul: 1/2/2018-7071/6 md.) Türk Silahlı Kuvvetlerine, Sahil Güvenlik Komutanlığına, Jandarma Genel Komutanlığına ve Emniyet Genel Müdürlüğüne ait hareket, eğitim ve savunma amaçlı yapılar için bu Kanun hükümlerinden hangisinin ne şekilde uygulanacağı Millî Savunma Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı ile Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından müştereken belirlenir" hükmü;

3621 sayılı Kıyı Kanununun "Kıyının Korunması, Yapı Yasağı, Kıyı ve Denizde Yapılacak Yapılar" başlıklı 6 (a) maddesinde; "Kıyıda imar planı kararı ile; iskele, liman, barınak, yanaşma yeri, rıhtım, dalgakıran, köprü, menfez, istinat duvarı, fener, çekek yeri, kayık hane, tuzla, dalyan, tasfiye ve pompaj istasyonları gibi, kıyının kamu yararına kullanımı ve kıyıyı korumak amacına yönelik alt yapı ve tesisler, Sahil Güvenlik Komutanlığının faaliyetlerinin özelliği gereği kıyidan başka yerde yapılması mümkün olmayan Sahil Güvenlik Komutanlığı bağlısı gemi/bot karakolları ve destek birimi binaları...yapılabilir. " hükmü,

2565 sayılı Askeri Yasak Bölgeler ve Güvenlik Bölgeleri Kanununun 27/A maddesinde; "Askeri yasak bölgeler ve güvenlik bölgelerinde veya ülke güvenliği ile doğrudan ilgili Türk Silahlı Kuvvetlerine veya Sahil Güvenlik Komutanlığına tahsisli ve fiilen kullanımında olan araziler, harekât ve savunma amaçlı yerlerdeki tesisler (konut ve sosyal tesisler hariç) ile özel güvenlik bölgesi ilan edilen yerlerdeki tesisler, rafineri, petrokimya tesisleri ve eklentileri ile nükleer santral projeleri kapsamında yapılması öngörülen tesis ve faaliyetler hakkında 4/4/1990 tarihli ve 3621 sayılı Kıyı Kanununun kıyılar, sahil şeritleri, doldurma ve kurutma yoluyla kazanılan arazilere ilişkin yapı ve yapılaşmaya dair sınırlayıcı hükümleri ile 3 üncü maddesi hükümleri ve nükleer santral projeleri kapsamında yapılması öngörülen tesis ve faaliyetler hakkında 26/1/1939 tarihli ve 3573 sayılı Zeytinciliğin Islahı ve Yabanilerinin Aşılattırılması Hakkında Kanunun sınırlayıcı hükümleri uygulanmaz." hükmü yer almaktadır.

Ayrıca; itiraza konu imar planı teklifini hazırlatan Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığının (III. Bölge Müdürlüğü) 06.05.2019 tarih ve E.3845 sayılı yazısında atıf yapılan Sahil Güvenlik Komutanlığının 24.05.2019 tarih ve 39911415-26485 sayılı yazısında; "Sahil Güvenlik

Komutanlığının 2692 sayılı Sahil Güvenlik Komutanlığı Kanunu kapsamında bütün sahillerimizin, karasularımızın, iç sularımız olan Marmara Denizi, İstanbul ve Çanakkale Boğazı, liman ve körfezlerimiz ile ulusal ve uluslararası hukuk kuralları uyarınca hükümlerine haklarına sahip olduğumuz denizlerde, deniz yolu ile yapılan her türlü kaçakçılığı önlemek ve izlemek, denizlerde can ve mal güvenliğini sağlamak üzere 24 saat esasına göre görev yapmakta olduğu, Muğla İli, Bodrum İlçesi, Turgutreis Mahallesi, 370 ada 10 parsel numaralı 3.047,02 m²'lik arazi Sahil Güvenlik Komutanlığına tahsisli olup 2565 sayılı Askeri Yasak Bölgeler ve Güvenlik Bölgeleri Kanununun 3. maddesiyle "Özel Güvenlik Bölgesi" statüsünde olduğu, bahse konu Turgutreis karakol arazisinin bulunduğu mevki ülke güvenliği (deniz sınırları ve iç güvenlik ve kolluk faaliyetleri dâhil) ile doğrudan ilgili olup karakol arazisi ile birlikte projelendirilen 132.779,73 m²'lik deniz alanının Sahil Güvenlik Komutanlığınca harekât ve savunma amaçlı kullanılmak üzere Sahil Güvenlik Komutanlığı Turgutreis Karakol Binası ve liman inşaatı yapılması kapsamında tahsisinin istendiği..." denilmektedir.

Yukarıda açıklanan mevzuat hükümleri, Sahil Güvenlik Komutanlığının kıyıda imar planı kararı ile ihtiyaç duyulan yapı ve tesislerinin yapılabilmesine olanak tanırken aynı zamanda bu alanları 3621 sayılı Kıyı Kanununun yapı ve yapılaşmaya dair sınırlayıcı hükümlerinden de muaf tutmaktadır. İlaveten Sahil Güvenlik Komutanlığının 24.05.2019 tarih ve 39911415-26485 sayılı yazısında Turgutreis karakol arazisinin bulunduğu mevkiinin ülke güvenliği (deniz sınırları ve iç güvenlik ve kolluk faaliyetleri dâhil) ile doğrudan ilgili olduğu ifade edildiğinden söz konusu liman alanının yapılmasında kamu yararı bulunduğu da değerlendirilmektedir.

Ayrıca; liman alanlarının onayı 3621 sayılı Kıyı Kanunu ve ilgili mevzuatı hükümlerine tabi olup Kıyı Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelik'in Tanımlar başlıklı 4. Maddesinde "Liman: Gemilerin yolcu indirip bindirme, yükleme-boşaltma, bağlama ve beklemelerine elverişli yeterli su derinliğine sahip, teknik ve sosyal altyapı tesisleri, yönetim, destek, bakım-onarım ve depolama birimleri bulunan tabi ve suni olarak rüzgâr ve deniz tesirlerinden korunmuş kıyı yapılarıdır." şeklinde tanımlanmaktadır. İlgili mevzuatta yat limanları, balıkçı barınakları gibi kıyı kullanımları için yapılaşma koşulları belirlenirken, liman alanlarında yapılaşma koşullarının belirtilmesinin zorunlu olduğuna dair bir hüküm bulunmamaktadır. 2565 sayılı Askeri Yasak Bölgeler ve Güvenlik Bölgeleri Kanunu'nun 27/A maddesinde Sahil Güvenlik Komutanlığı'na tahsisli ve fiilen kullanımda olan araziler, harekât ve savunma amaçlı yerlerdeki tesisler için 3621 sayılı Kıyı Kanunu'nun yapı ve yapılaşmaya dair kısıtlayıcı maddelerinin uygulanmayacağı hükmü yer almaktadır. Dolayısıyla ilgili Kanunlar ile liman alanlarında yapılaşma koşullarının belirlenmesi zorunlu tutulmadığından bu durum şehircilik ilkeleri ve planlama esaslarına aykırılık teşkil etmemektedir.

2,3,4,5,6,7-İmar planı teklifi değerlendirme aşamasında ilgili kurum ve kuruluşlar ile Bakanlığımız ilgili birimlerinin görüşüne sunulmuş ve Tarım ve Orman Bakanlığının (Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü), Muğla Valiliğinin (il Tarım ve Orman Müdürlüğü), Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğünün, Çevresel Etki Değerlendirmesi İzin ve Denetim Genel Müdürlüğünün görüş yazılarında mutlak koruma altına alınan habitat ve/veya deniz florası ve faunasının olumsuz etkileneceğine dair herhangi bir bilgi ve olumsuz bir ifade bulunmamaktadır. Bununla birlikte söz konusu kurumlar/birimler tarafından plan notlarına eklenmesi istenen çevrenin ve doğal yapının korunmasına yönelik hususlar da plan notlarına eklenmiştir.

Muğla ili, Bodrum ilçesi, Turgutreis Mahallesi, 'Sahil Güvenlik Limanı' amaçlı İmar Planının Plan Notlarının Genel Hükümler Bölümü 1. maddesinde; "Bu plan ve koşullarında belirtilmeyen hususlarda konusu ve ilgisine göre; 3621 sayılı Kıyı Kanunu ve ilgili Yönetmeliği, 3194 sayılı İmar Kanunu ve ilgili Yönetmelikleri ile diğer ilgili kanun ve yönetmelik hükümleri ve meri üst ölçekli plan kararlarına uyulması zorunludur." hükmü, ayrıca 3. maddesinde de; "İnşaat aşamasında ve işletme dönemlerinde çevre değerlerinin korunması açısından 2872 sayılı Çevre Kanunu ve bu

kanuna istinaden çıkarılan 'Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği' 'Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği', 'Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği', 'Atık Yönetimi Yönetmeliği', 'Çevresel Gürültünün Değerlendirilmesi ve Yönetimi Yönetmeliği' ve ilgili Diğer Yönetmeliklerde belirtilen hususlar yerine getirilecek ve diğer mer'i mevzuat çerçevesinde gerekli izinler alınacaktır." hükmü yer almakta olup inşai faaliyetlerin ilgili mevzuat çerçevesinde ve ilgili idaresinin izni doğrultusunda yapılacağı göz önüne alınmalıdır.

Çevresel Etki Değerlendirmesi İzin ve Denetim Genel Müdürlüğünün, 18.01.2019 tarihli yazısında; "İlgi yazıya esas imar planı teklifine konu kıyı yapısı 25.11.2014 tarih ve 29186 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren ÇED Yönetmeliği kapsamında incelenmiş olup, söz konusu liman ile ilgili olarak, limanın ticari amaçlı kullanılmaması kaydı ile, ÇED Yönetmeliği hükümlerinin uygulanmasına gerek bulunmamakta olup, imar planı teklifine esas proje alanında yapılması planlanan yamaç yerlerine ilişkin boyut (m) ve kapasite (DWT) bilgilerinin plan açıklama raporunda yer almasının sağlanması gerekmektedir. Diğer taraftan 5491 sayılı Kanunla Değişik 2872 sayılı Çevre Kanunu ve bu kanuna istinaden yayınlanarak yürürlüğe konulan yönetmeliklerin ilgili hükümlerine uyularak, diğer mer'i mevzuat çerçevesinde gerekli izinlerin alınması, ekolojik dengenin bozulmamasına, çevrenin korunmasına ve geliştirilmesine yönelik tedbirlere riayet edilmesi, söz konusu projede değişiklik veya kapasite artışı yapılması halinde Bakanlığımıza başvuru yapılması gerekmektedir." yönünde görüş beyan edilmiş, söz konusu görüşe istinaden plan notlarında ve plan açıklama raporunda gerekli düzenlemeler yapılmıştır.

Söz konusu imar planı yukarıda da açıklandığı üzere çevreye olası etkilerini değerlendirecek ilgili kurum ve kuruluşların görüşleri alınmak ve bu görüşler doğrultusunda gerekli düzenlemeler yapılmak suretiyle onaylanmıştır.